

ældet; fordi vi ikke mere har Brug for en Lensadel til at skabe Glans om Hoffet, og der gøres, forekommer det mig, ikke fra vore store Godsejeres og de adelige Familiers Side meget stærke Anstrengelser for at udmærke sig paa nogen anden Maade i Staten. Der er selvfølgelig brave Mænd indenfor Rigets Adel, men kan der egentlig anføres mange Eksempler paa, at Mænd af disse Slægter har gjort en stor personlig Indsats i samfundsmæssig Retning, enten i økonomisk Henseende eller i kulturel Henseende, for at fremme Kunst eller Videnskab, eller i human Henseende ved Virksomhed for rent menneskekærlige Foretagender? Jeg tror, det skal blive vanskeligt at fremhæve store Bedrifter af den Art. I Landstinget sad Godsejerne endnu, indtil Grundloven af 1915 traadte i Kraft, og øvede der en betydelig Indflydelse, men siden den Tid mærker man ikke synderligt til vore Adelsslægter noget Sted. Der er derfor ingen Grund til at opretholde en Lovgivning for at bevare store Rigdomme for enkelte Repræsentanter ud af disse Slægter her i Landet.

Der næst maa jeg sige, at umoralsk er dette fideikommissariske Baand i høj Grad, og det er ikke blot det fideikommissariske Baand paa Jordegods, jeg maa stemple saaledes, men om muligt i endnu højere Grad det fideikommissariske Baand paa Pengekapitaler. Ser man det fra Forældrenes Synspunkt indenfor de Slægter, hvis Formue er fideikommissarisk bundet, saa maa det føles som en haard Skæbne at tænke paa, at af deres Børn skal een have hele Formuen, og alle de andre Børn skal være arveløse, idet den først fødte Søn som en Gøgeunge skubber alle sine Søskende nøgne ud af Reden. Og set fra Børnenes Synspunkt er Forholdet ogsaa højst ulykkeligt. Børnene i disse Familier opdrages jo i rige Hjem og erhverver sig dyre Vaner. Det er derfor vanskeligt for dem, naar deres Forældre dør, at arbejde sig frem i Livet og klare sig selv, naar de ikke arver noget. Successoren, Stamherren, der faar det hele, har fra det Øjeblik, han har kunnet begynde at skønne, vidst, at der med Lovens Magt er tillsikret ham Rigdom hele Livet igennem, uden at han behøver at bestille noget eller lære noget eller foretage sig noget nyttigt, og han er derfor i højeste Grad udsat for at forsumpe, selv om dette for den enfoldige og den snobbede kan være skjult under den gyldne Glans, der staar omkring ham. Naar Børnene i disse Slægter kommer til at tage lige Arv efter deres

Forældre som andre Børn, vil de ansøres til Flid og Vindskibelighed og Kappelyst paa samme Maade som andre, og derfor er der ingen Grund til at tro, at ikke dygtige Mænd igen vil opstaa indenfor vore gamle Adelsslægter, naar de kommende Generationer faar Livsvilkaar, der svarer til Tidens Forhold. Der kan derfor ikke være Tvivl om, at de fideikommissariske Baand nu bør hæves. Dette sker nu her for Godsernes Vedkommende og for de Pengekapitalers Vedkommende, som er traadt i Stedet for Jordegods, men jeg haaber, at den Tid ogsaa snart skal komme, da den samme Ordning kan træffes for de rene Pengefideikommissers Vedkommende. Opretholdelsen af de fideikommissariske Baand for Pengekapitaler er nemlig efter min Mening endnu mere umoralsk end Baandet paa Fideikommissgods. Besidderne af Fideikommissgods har dog en vis Opfordring til at arbejde og virke med den Jord, de har faaet betroet, og lægge nogen Virksomhed for Dagen paa dette Omraade. Men den, der er Besidder af fideikommissariske Pengekapitaler, høster Renteudbyttet af denne Kapital uden at røre sig den allermindste Smule; han er af Lovgivningen stillet saaledes, at han indtil det yderste er udsat for at henfalde til en doven Nydelse af den modne Frugt, der af sig selv falder i hans Skød.

Det, Staten nu forlanger for at opheve de fideikommissariske Baand, er en Afgift paa 20 eller 25 pCt. af Værdien. Det er naturligvis en Skønssag, hvor meget man her skal kræve. Den her forlangte Afgift er høj, men jeg hævder, at den er ikke ublu. Naar et Faatal af Slægter ved denne Ordning kommer til at betale Staten ca. 100 Mill. Kr. og, hvad der maaske forekommer dem bitrere endnu, kommer til at afstaa Raadigheden over $\frac{1}{3}$ af den Jord, de nu besidder og hidtil har haft, saa maa de huske paa, at Lovgivningen gennem Tiderne har bevaret baade Gods og Kapital for dem. Det kan vist siges uden synderligt Forbehold, at der neppe er nogen eneste af de nuværende Lens- og Stambusbesiddere og Besiddere af Fideikommisskapitaler, som vilde være Indehavere af de Ejendomme, de nu har, hvis ikke Lovgivningsmagten havde sikret og opretholdt disse Formuer for dem. Den ene eller den anden af deres Forfædre vilde ganske sikkert have sat deres Formue over Styr enten ved uforstandig Administration eller ved ødsel Levemaade. Derfor maa de ogsaa finde det rimeligt og retfærdigt, at de nu skal